

Türkmeni türkmen etjek diňe türkmendir

Category: Edebi makalalar, Kitapcy
написано kitapcy | 22 января, 2025

Türkmeni türkmen etjek diňe türkmendir Türkmeni türkmen etjek türkmendir!»

«Ol edep-kadalar şulardan ybarat:

1. Ulyny sylamak,

2. Kiçini söýmek,

"Ulyny sylamasasıň, kiçini söýmeseň adamçylyk ýiter. Birehimlik başlanar" diýip, Nuh pygamber sargaýardy.

3. Ata-enäni arzylamak.

01 şunda çagalara: "Ata-eneňiziň yüzüne garap sözlemäň, gyňralmaň. Buýran işini hökman ýerine ýetiriň!" diýip, hoşamaýlyk etdi, Çaga bolsa bu zatlara derrew werdiş bolup gidýär.

4. Arassa hem ykjäm geýinmek (Daşky biçim)."Geýim adamy bezeýär, göze mährem görkezýär, Özüňize gelişýän eşikleri geýniň" diýip, Nuh pygamber tabşyrýardy.

5. Öýde öz gazanan, der saçan zadyňy saklamak. "Kişi zadyny gösterme hem öýüňe getirme, öz hasabyňa geçirme"! diýip, Nuh pygamber sargaýardy. "Öý, ojak – zyýarathana" diýýärdi.

6. Öýüň bezegi, ýerli-ýerindeligi, göze gelimliliği, arassalylygy.

"Öýüň her bir zady göwnüňi götermelidir, keýpiňi çag etmelidir, ýasaýşa söýgi döretmelidir" diýip, Nuh pygamber tekrarlaýardy. "Öýüň hapa bolsa, özüň üflis, hapa-hasy bolarsyň" diýýärdi.

7. Öýüni, öýüň içindäkileri, öýüň daşyny-goňşularyň,

golaýlaryň, syrgynyň goramak.

"Goňşy – syrgynlaryňzy ilki bilen jan-dilden goraň. Sebäbi ýagy goňşyň çapsa, seniň öýüni-de çapar" diýip, Nuh pygamber sargaýardы.

8. Ruhubelentlik.

'Ruhuňz belent bolsun. Şadyan boluň. Ruhubelentlik ömrüňze nur-many çayar, kyn işiňiz aňsat eder' diýip, Nuh alaýhyssalam öwredýärdi.

9. Gyz-gelin bezegi.

"Gyz-gelinleriňze zümerret daşlary gysganmaň.

Nirede bar bolsa tapyp getirip beriň.

Gyz-gelniň göwnüni ýukan türk iman (türkmen) däldir.

Ejiz, naçar göwni näzikdir.

Olary näzik saklajak bolsaňyz göwnüne ýetiň.

Bezeg daşyny boýnuna, arkasyna, döşüne dakyň, ýone ýuzüne degmäň, ýüzüň özi müň zümerretden zyýatdyr. Beýik Taňrynyň ýürektdäki mähir-nury ýüzde jemlenendir, dünýäni çyraglan-dyrýandyr.

Şonda olar has owadan görner, näzik bolar, göwnüňizi açar, ruh berer" diýip, Nuh pygamber wesýet edýärdi. "Öýüň bezegi, ýakym-ýaraşygy gyz-gelindir.

Bägül bagda gowy, gelin-gyz – öýde" diýip, pygamber gaýtalaýardы.

Mundan hem gaýry Nuh pygamber:

"0jaklaryňzyň alawuny ölçurmäň. 0jak özse, ömür öcer 0t – ýasaýyşdyr.

0t bilen dertler dep edilýär, elhençlikler gorkuzylýar" diýärdi.

Müňýyllylaryň dowamynda türkmenler dinini, dilini, milletiniň arassalygyny saklap, özboluşly däbini, päkize, halal milli gylyk-häsiýetlerini döretdiler.

Ol köp taraply oňaýly özgerişler halkyň ruhunyň belentliginiň netijesidir.

Her bir türkmen ruhy belent bolup, XVÜ asyra çenli öz ykbalyny – milletiň, döwletiň, jemgyýetiň, maşgalanyň agzybirligi,

zähmeti, halallygy, ar-namysy, utanjy, mertligi, çydamlylygy bilen kesgitläpdir.

Taryha göz aýlasaň, soňky 300 ýylyň içinde türkmenleriň sypaty biraz üýtgedi, gudraty, abraýy pese düşdi, agzy alardy, türkmen milletim – goňşy milletler bilen, tire-tire bilen, taýpa-taýpa bilen oňuşman, özara gandöküşikli söweşler etdiler, milletimiziň her bir raýaty biri-birine ynanmady, dogan-dogana, ata-ogla, kowum-garyndaşlar agzy ala bolup, bir-birine müňkürlik edip, öz-özlerine ynamsyz ýasadylar.

Men söwet döwründe ýaşap, ýaşlykdan türkmen halkymyzyň göwnüçökgünligini, ruhy pesligini, adalata ynamynyň ýokdugyny gördüm-duýdum, ol durmuşa-ýaşaýsyna akyň ýetirmekden mahrumdy, il arasynda pikir bardy: "Gün güýçlüniňki, gowurga dişliniňki", näme etseňem baýamarsyň diýlerdi.

Näme üçin türkmeniň ykbaly soňky üç asyr agyr boldy? Bütewi döwleti dargady, tireler biri-biri bilen söweşdi, millet hökmünde aslyny ýitirdi, dinini galapyn terk etdi, dilini ýoýdy, müňýylliklarda kämilleşdirilen atyny, halysyny, lybasyny, şaýyny, däbini ýitirere geldi...

Älemde hiç zat töänleýin bolanok, emeli ýa-da tebigy heläkçilik bir döwlete ýa-da millete gelende onuň sebäbi bolmaly.

Goý, her bir türkmen, şol soraga oýlanyp, pikir edip, elini ýüreginiň üstünde goýup, özüne, şu gün beýik Allanyň öňünde jogap bersin!

Beýik Allanyň emri bilen, üçünji müňýylligyn öňü syrasynda 1991-nji ýylda Türkmenistan Garaşsyz döwlet boldy.

Emma ol ilki-ilkiler kagyz ýüzündedi. Ösen jemgyýet, iş dolandyryan edaralar, milli garaşsyzlyk barada aňyýet, özünü öz öňümleri, harytlary bilen ekleýän ykdysadyýet, dünýä döwletleri bilen arkalaşykly gatnaşar ýaly milli syýasat ýaňy döräp başlady. Iň kyn ýeri, adamlaryň aňy, oý-pikiri garaşsyzlyga, onuň milli bähbitlerine düşünip ýetişmeyärdi, her kim öz ykbalyny garaşsyzlyk bilen baglanychdyryp bilmeýärdi.

Garaşsyz milli döwlet gurluşyň, milli syýasatyň, halkyň

göwnünden turýan milli aňyýetiň, milli ykdysadyýetiň, milli medeniýetiň, milli goşunyň bolmasa, doly garaşsyz döwlet bolup bolanok. Olary amala aşyrmak üçin wagt gerek, pesinden 10-20 ýyl. Ilki bilen, adamlaryň aňy, ruhy üýtgemeli. Her bir türkmen milletiniň taryhy ykbalyna, milli döwletine, jemgyýetine, onuň bütewiligine, aqzybirligine jogapkärdir, Her bir türkmen milletiniň taryhy geçen ýoluny, şu günü döwrüni, deňeşdirmäni başarmalydyr, türkmeniň geljegini bilmelidir. Türkmen milletiniň bähbidi, her bir türkmeniň bähbidine baglydyr.

Beýik Taňry bize ümmülmez ýer-suw beripdir, ýerasty, ýerüsti baýlyk beripdir, akyl-paýhasly özünü ölçäp, özüne baha berip bilyän halkymyzy döredipdir, ynha indi hem Garaşsyz Türkmenistan döwletini berdi.

Türkmen, ruhuň belent tut, eden işiňi halal et baýa, baýat ýurduň!

Türkmeni türkmen etjek türkmendir!»

Ruhnamanyň 1-nji kitabyndan: Edebi makalalar